

Frazemi, jezikovni priročniki

Vrste besednih zvez: proste, stalne (frazemi)

Proste sporočevalec tvori sproti. Stalne sporočevalec jemlje iz svojega spomina kot že izdelano celoto.

Značilnosti frazemov: stalnost pomena in stalnost oblike.

Frazemi po obliki:

- stavčni (rečenice); če nastopajo kot samostojne povedi, jih imenujemo tudi pregovori,
- nestavčni (rekla).

Raba frazemov je omejena na določene govorne položaje oz. posamezne zvrsti besedil. V publicističnih besedilih pogosto dobijo s preoblikovanostjo nov pomen – frazeološka prenovitev.

Jezikovni priročniki: sredstvo, prek katerega strokovnjaki (ki preučujejo besede, oz. posamezne lastnosti besed) sporočajo svoja znanstvena dognanja drugim ljudem.

Leksikografija je veda o sestavljanju slovarjev. Leksikografi so strokovnjaki, ki pripravljajo slovarje.

Jezikovni priročniki so dveh vrst: vsebinski (lastnosti skupin besed so opisane v besedilu, ki je razčlenjeno na vsebinska poglavja) in abecedni (besede so zbrane in popisane po abecedi).

Glede na vključenost besed v enem ali več jezikih ločimo: enojezične in večjezične slovarje.

Glede na vrste besed danega jezika, ki jih slovar vsebuje, ločimo: splošne slovarje (SSKJ) in posebne slovarje (etimološki, medicinski slovar).

Posebni slovarji so tematski in terminološki. Lahko so enojezični ali dvojezični.

Tematski slovarji vsebujejo besede določene tematike:

- pravopisni slovar
- etimološki slovar (zapisi o izvoru besed)
- frazeološki slovar (uporaba besed v stalnih besednih zvezah)
- odzadnji slovar (besede, razvrščene po abecedi od zadnje črke naprej)
- slovar tujk
- sopomenski, protipomenski, kratični, vezljivostni slovar

Terminološki slovarji vsebujejo strokovno izrazje določene stroke. Npr. vojaški, medicinski slovar, štirijezični slikovni terminološki slovar

Slovarski sestavek v SSKJ je iz gesla, glave, zaglavja, pomenskega dela in slogovnih kvalifikatorjev.

Geslo je zapisano v osnovni obliki, opremljeno je z naglasnim znamenjem.

Glava je začetni del slovarskega sestavka, npr. *tečaj –a m*.

Zaglavje sledi oznaki za besedno vrsto, npr. (*a*). Vsebuje podatke o naglasnih in oblikovnih posebstih gesla, o izvoru in tonemskem naglasu.

Pomenski del sledi glavi in zaglavju. Prvi del je iz razlage pomenov danega gesla.

Sledi **frazeološko gnezdo** (navedeni frazemi, ki vsebujejo geslo) in **terminološko gnezdo** (strokovni izrazi posameznih strok).

Slogovni kvalifikatorji so oznake, ki nas poučijo, v katerih besedilih se beseda/besedna zveza uporablja.